

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje
September 2020

Mentor in znanje št. 2/2020

Sprejeli bomo odgovornost in vplivali na digitalno pismenost starejših

Pogovarjali se bomo o tem, kako študentom UTŽO predstaviti pomen digitalizacije izobraževanja. Letošnje 37. študijsko leto po vrsti je posebno, bo že držalo, a podobno je tudi tistim začetnim, ko so nejeverni študenti prihajali in nas spraševali: »Ali mislite, da ima to učenje sploh smisel? Ali mislite, da bomo zmogli?« Pojav je bil nov, okolje je zanimalo potrebo po izobraževanju starejših in prvi študenti so bili zelo pogumni, da so se zmogli mnenju okolja upreti. Tudi danes se morajo upirati in verjeti v svoje zmožnosti prilagajanja in učenja!

Mentorji se pospešeno digitaliziramo in pod našim vplivom tudi naši študenti. Če smo doslej svojo vplivnost na področju digitalizacije izobraževanja starejših še lahko opuščali, se zdi, da zdaj to ne bo več mogoče. Sprejeli bomo odgovornost in vplivali na digitalno pismenost starejših. V Velenju so študentom celo ponudili, da pridejo na dom in jih na njihovem računalniku naučijo osnov uporabe. Spoprijemamo se namreč z novo življenjsko priložnostjo, resničnim življenjem, ki nas potiska v prilagodljivost in inovativnost. Saj poznate tisto Einsteinovo misel, ki pravi, da bodo preživeli le prilagodljivi?

Zakaj se je del starejših odcepil od tehnološkega razvoja?

Zakaj se je del starejših odcepil od tehnološkega razvoja? Zakaj se je uspešna in izobražena zdravnica pri 70-tih, ki se je samostojno podala v življenje in tuje dežele, zdaj zaprla vase in trdi, da je njen stari prenosni telefon čisto dovolj, da pametnega telefona in interneta res ne potrebuje. To je, kot da bi se odrekla svobodi in kritičnemu mišljenju. Kdor se odcepi od večinske kulture, postane odvisen od muh drugih. Tega si res ne želimo! Ni veliko možnosti, da bi starejši postali odvisni od interneta, saj ne pripadajo generacijam digitalnih domorodcev, rojenim po letu 2000, mladim, ki so se rodili zgolj v eno kulturo; digitalno. Starejši bodo vedno priseljenci v tej kulturi. Ob digitalni kulturi pa bodo še zmeraj imeli svojo, tisto na papirju, v knjigah, osebnih stikih. **Zakaj se torej upirajo tej obogatitvi in bežijo pred tistim, česar ne poznajo?** »Če boste na Zoom-u, pa mene ne bo ...« **Zakaj se obsojajo na izključenost? Zakaj se odpovedujejo odnosov?**

Verjetno ne vedo, od kod je izviral občutek boleče osamljenosti, ki nas je vse prežemal v času karantene. Niso vedeli, da se jih je lotila »socialna bolečina«, ki je enako boleča kot tisti, ki ju občutimo, ko smo zelo lačni ali zelo žejni. Sicer pa, vsi trije bolečinski centri so si prav blizu na možganskem korteksu! T. i. **socialna bolečina**, če se razraste, **načne imunski sistem**. Napadejo nas bolezni, tudi tiste, ki vodijo v prezgodnjo smrt. To sociologi, psihologi in andragogi že dolgo vemo, zdaj pa so dosegljivi tudi novi dokazi nevroloških raziskav. Varujmo svoje zdravje, ohranjajmo stike, ki so mogoči. Pa ne le občasno, nenehno. Univerza je kot nalašč za to.

Želeli smo ustvariti javni prostor

Pred 37. leti smo torej ustanovili Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje in razlogov zanjo je bilo veliko. Razen prenosa znanja na starejše in obratno - z njih na nas, ki smo bili takrat mladi, smo želeli ustvariti javni prostor, prostor povezovanja, izmenjave misli, prostor prebujenih čustev, prostor dajanja in prejemanja, prostor medsebojne pomoči in neslutnih priložnosti. Prostor inovativnosti, kjer bi bili starejši slišani in videni.

Danes, ko nam COVID-19 klesti druženje, nam ostajajo digitalni stiki in digitalni javni prostor. Zakaj bi se temu odrekli? Zakaj bi bili izključeni in odvisni, neinformirani? Pa tudi, ali to sploh smemo, če imamo radi sebe in druge? Mi vsi skupaj včasih zavračamo količino informacij na spletu, saj nočemo, da ne bi imeli več nadzora nad neobvladljivim svetom. Motijo nas polresnice, za katere ne vemo, ali to so ali niso. Ne moremo kaj dosti proti temu, kako se svet vrti, a še manj bomo zmogli, če se bo vrtel

mimo nas, mi pa bomo verjeli, da je tehnologija samo za mlade, moške in tiste, ki jo potrebujejo za poklic.

Digitalne zmožnosti uporabljamo v vsakdanjem življenju

Digitalne zmožnosti, ki jih gojimo v izobraževanju starejših, so prenosljive v vsakdanje življenje. Po upokojitvi starejši živijo zunaj služb - tam pridobimo največ prenosljivih zmožnosti, zato je pomembno, da s pridobivanjem teh nadaljujejo v izobraževanju. Zdaj je vse odvisno od mentorjev. Če mentorji verjamejo v moč učenja, verjamejo tudi v moč digitalnega sveta, ki se nam ponuja.

Študentom bi veljalo povedati,

- kako privilegirani so, ker spadajo v tisto srečno polovico prebivalstva, ki ima kadarkoli, ne le zdaj v času COVID -19, dostop do spleta (Sklep Posveta Slovenske UTŽO *Osebni in družbeni vidiki digitalizacije*, 24. september v Ljubljani);
- kako omejeni stiki ogrožajo njihov imunski sistem;
- da so digitalno pismeni vključeni v družbo;
- da verjame v njihovo učenje na vseh področjih;
- da bodo poleg svoje imeli še eno kulturo, digitalno;
- da naj ne verjamejo mitu o tem, da je tehnologija zgolj za mlade in da oni ne bodo zmogli;
- da je danes dostop do digitalnih postopkov človekova pravica in dostojanstvo (sklep delovne skupine na konferenci »Naj v digitaliziranem svetu nikogar ne pustimo za seboj«, 24. september 2020).

Literatura in viri

Cacioppo, John T., Patrick, William (2008). Loneliness: Human Nature and the Need for Social Connection.

Derrida, Jacques: Deconstruction